

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักสามประการ คือ ประการแรกเพื่อประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการออมของครัวเรือนทั้งหมดในจังหวัดเชียงราย ประการที่สองเพื่อประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการออมของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย และประการสุดท้ายเพื่อศึกษารูปแบบการบริโภคและการออมของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย โดยการประมาณค่าใช้จ่ายและเงินออมของครัวเรือนทั้งหมด ใช้ข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดและค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนเป็นข้อมูลทุติยภูมิรายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ถึง 2547 และประมาณการโดยใช้สมการถดถอย ส่วนการประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและเงินออมของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย ใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการออกแบบสอบถามครัวเรือนทั้งหมด 624 ครัวเรือน ทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาลของจังหวัดเชียงราย ประมาณการโดยใช้สมการถดถอย โดยมีปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวอธิบายคือรายได้ของครัวเรือน นอกจากนั้นแล้วยังนำเอาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมประกอบด้วย จำนวนผู้พึ่งพิง ทรัพย์สินสุทธิ เป็นปัจจัยอธิบายอื่นๆ และใช้ตัวแปรหุ่นเป็นตัวแปรอธิบายความแตกต่างระหว่างครัวเรือนในเขตและนอกเขตเทศบาล สำหรับการศึกษารูปแบบการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการออมใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 624 ครัวเรือน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบ้าน/ที่อยู่อาศัย หัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งหัวหน้าครัวเรือนจะมีอายุเฉลี่ย 48.01 ปี และเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร โดยมีรายได้เฉลี่ย 107,414 บาท/ปี และมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ย 99,644 บาท/ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนประมาณ 3 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้มีรายได้ 2 คน และผู้พึ่งพิง 1 คน

2. จากการศึกษาภาวะการเป็นหนี้ของครัวเรือน ครัวเรือนในจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่มีหนี้สิน โดยมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ยประมาณ 116,184 บาท ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีอาชีพหลักเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีหนี้สินเฉลี่ยสูงสุด ประมาณ 291,091 บาท เมื่อพิจารณาแหล่งที่กู้ยืมเงินของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนทำการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองมากที่สุด และมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการเกษตร

3. ครั้วเรือนมีเงินออมเฉลี่ยประมาณ 52,623 บาท โดยครั้วเรือนที่มีหัวหน้าครั้วเรือนมีอาชีพหลักเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีเงินออมเฉลี่ยสูงสุด ประมาณ 178,229 บาท ครั้วเรือนส่วนใหญ่ทำการออมเงินโดยฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ ในแต่ละครั้วเรือน ก็มีเหตุผลในการออมในหลายปัจจัย ซึ่งการออมแต่ละประเภทก็มีเหตุผลใจแตกต่างกันออกไป สำหรับครั้วเรือนที่มีการออมนั้น มีจุดมุ่งหมายในการออมเพื่อใช้ในยามเจ็บป่วย/ชรา สำหรับครั้วเรือนที่ไม่มีการออม ส่วนใหญ่เนื่องมาจากครั้วเรือนมีรายได้น้อยไม่มีเงินเหลือสำหรับออม มักเป็นครั้วเรือนเกษตรกร

4. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริโภคของครั้วเรือนในจังหวัดเชียงราย โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ รายได้เฉลี่ยต่อปี และจำนวนผู้พึ่งพิง และครั้วเรือนนอกเขตเทศบาลจะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าครั้วเรือนในเขตเทศบาล 2,493 บาท

5. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของครั้วเรือนในจังหวัดเชียงราย โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือ รายได้เฉลี่ยต่อปี ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิง มีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ครั้วเรือนในเขตเทศบาลมีจำนวนเงินอมน้อยกว่าครั้วเรือนนอกเขตเทศบาลอยู่ 3,366 บาท

5.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษา

1. จากสมการประมาณการค่าใช้จ่ายและการออมของจังหวัดเชียงราย และครั้วเรือนในจังหวัดเชียงราย ทำให้สามารถประมาณค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ยประมาณ 99,457 บาทต่อปี และการออมเฉลี่ยประมาณ 8,283 บาทต่อปี ซึ่งมูลค่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคมียอดค่อนข้างสูง ดังนั้นรัฐบาลสามารถนำไปประกอบการวางแผนดำเนินนโยบายการบริโภคและการออมของครั้วเรือนในอนาคตได้

2. มูลค่าค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและเงินออมของจังหวัดเชียงรายที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปเปรียบเทียบกับจำนวนค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและเงินออมของจังหวัดอื่นๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาจังหวัดต่อไป

3. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคและการออมที่สำคัญคือ รายได้ของครั้วเรือน กล่าวคือ หากครั้วเรือนมีรายได้น้อยมากขึ้น ครั้วเรือนจะทำการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและทำการออมมากขึ้น ดังนั้น หากจังหวัดต้องการเพิ่มมูลค่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค หรือต้องการให้ครั้วเรือนมีปริมาณเงินออมเพิ่มขึ้น ควรมีนโยบายที่ส่งเสริมให้ครั้วเรือนมีรายได้อีกเพิ่มขึ้น

4. ครั้วเรือนที่มีการออมเงิน ส่วนใหญ่เลือกที่จะทำการออมเงินในสถาบันการเงิน โดยฝากกับธนาคารพาณิชย์มากที่สุด ดังนั้นควรมีนโยบายที่จะสนับสนุนสถาบันการเงินให้มีความพร้อม หรือจำนวนสาขาที่สามารถรองรับการออมเงินของครั้วเรือนในอนาคตต่อไป

5.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

1. การศึกษาครั้งนี้ มีข้อจำกัดในการนำมาใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษา กล่าวคือ รายได้และรายจ่าย ได้นำข้อมูลที่เป็นรูปตัวเงินเท่านั้นมาทำการศึกษา จึงอาจทำให้รายได้ของครัวเรือนต่ำกว่าความเป็นจริง โดยเฉพาะในเขตชนบทที่ครัวเรือนส่วนใหญ่สามารถหาสินค้าอุปโภคบริโภคจากธรรมชาติได้เอง ซึ่งอาจทำให้ผลการศึกษาที่ได้ออกมามีข้อจำกัด และต่างไปจากทฤษฎี

2. ในการสำรวจข้อมูลจากครัวเรือน โดยเฉพาะครัวเรือนในเขตชนบทที่เป็นครอบครัวขยาย ทำให้ผู้ตอบสัมภาษณ์ไม่สามารถรวบรวมรายได้และรายจ่ายได้ครบถ้วน ทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่หายขาดและต่ำกว่าความเป็นจริง

3. ในการตอบสัมภาษณ์เรื่องการมีทรัพย์สินของครัวเรือน ผู้ตอบสัมภาษณ์มักไม่ให้ความร่วมมือ และประเมินทรัพย์สินที่ครัวเรือนมีต่ำกว่าความเป็นจริง อาจเนื่องจากกลัวจะไม่ปลอดภัยหรือไม่อยากให้ทราบ ซึ่งอาจทำให้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริงมากนัก

4. นอกจากปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการบริโภคและการออมเช่น รายได้เฉลี่ย ทรัพย์สินสุทธิแล้ว ควรนำเอาปัจจัยภายนอกต่างๆ เช่น ภาษี และอัตราเงินเฟ้อ รวมถึงนโยบายของรัฐมาศึกษาด้วย เพราะปัจจัยเหล่านี้ล้วนกระทบและสะท้อนถึงพฤติกรรมบริโภคของประชาชน